HENSTILLINGER

KOMMISSIONENS HENSTILLING (EU) 2017/761

af 26. april 2017

om den europæiske søjle for sociale rettigheder

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 292, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) I henhold til artikel 3 i traktaten om Den Europæiske Union er Unionens mål bl.a. at fremme befolkningernes velfærd og at arbejde for en bæredygtig udvikling i Europa baseret på en social markedsøkonomi med høj konkurrenceevne, hvor der tilstræbes fuld beskæftigelse og sociale fremskridt. Unionen skal bekæmpe social udstødelse og forskelsbehandling og fremme social retfærdighed og beskyttelse, ligestilling mellem kvinder og mænd, solidaritet mellem generationerne og beskyttelse af børns rettigheder.

(2) I henhold til artikel 9 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde skal Unionen ved fastlæggelsen og gennemførelsen af sine politikker og aktiviteter tage hensyn til de krav, der er knyttet til fremme af et højt beskæftigelsesniveau, sikring af passende social beskyttelse, bekæmpelse af social udstødelse samt et højt niveau for uddannelse, erhvervsuddannelse og beskyttelse af menneskers sundhed.

(3) I henhold til artikel 151 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde skal Unionen og medlemsstaterne, der er opmærksomme på de grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder, som bl.a. er fastlagt i den europæiske socialpagt undertegnet i Torino den 18. oktober 1961 og fællesskabspagten af 1989 om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder, have som mål at fremme beskæftigelsen, en forbedring af leve- og arbejdsvilkårene for herigennem at muliggøre en udjævning af disse vilkår på et stadigt stigende niveau, en passende social beskyttelse, dialogen på arbejdsmarkedet, en udvikling af de menneskelige ressourcer, der skal muliggøre et varigt højt beskæftigelsesniveau, og bekæmpelse af social udstødelse.

(4) I henhold til artikel 152 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde skal Unionen anerkende og fremme arbejdsmarkedsparternes rolle på EU-plan under hensyntagen til de nationale systemers forskelligartede karakter. Den skal lette dialogen mellem dem og respektere deres uafhængighed.

(5) Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, som blev proklameret for første gang på Det Europæiske Råds møde i Nice den 7. december 2000, sikrer og fremmer en række grundlæggende principper, som er af afgørende betydning for den europæiske sociale model. Bestemmelserne i dette charter er rettet til Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer under iagttagelse af nærhedsprincippet samt til medlemsstaterne, dog kun når de gennemfører EU-retten.

(6) Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde indeholder bestemmelser om Unionens beføjelser bl.a. vedrørende arbejdskraftens frie bevægelighed (artikel 45-48), etableringsretten (artikel 49-55), social- og arbejdsmarkedspolitikken (artikel 151-161), fremme af dialogen mellem arbejdsmarkedets parter (artikel 154), herunder aftaler indgået og iværksat på EU-plan (artikel 155), lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde (artikel 157), bidrag til udviklingen af et højt uddannelsesniveau og erhvervsuddannelsesniveau (artikel 165 og 166), Unionens indsats som supplement til de nationale politikker og til fremme af samarbejdet på sundhedsområdet (artikel 168), økonomisk, social og territorial samhørighed (artikel 174-178), udarbejdelse og overvågning af gennemførelsen af de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker (artikel 121), fastlæggelse og gennemgang af gennemførelsen af retningslinjerne for beskæftigelsen (artikel 148) og mere generelt tilnærmelse af lovgivningerne (artikel 114-117).

(7) Europa-Parlamentet slog til lyd for en solid europæisk søjle for sociale rettigheder, der styrker de sociale rettigheder, giver en positiv indvirkning på borgernes liv på kort og mellemlang sigt og giver støtte til europæisk integration i det 21. århundrede ([1]). Det Europæiske Råd understregede, at der er behov for at håndtere økonomisk og social usikkerhed som en prioritet, og opfordrede til at skabe en lovende fremtid for alle, sikre vores levevis og skabe bedre muligheder for de unge. ([2]) Lederne af 27 medlemsstater og af Det Europæiske Råd, Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen forpligtede sig på Romdagsordenen. Forpligtelsen bygger på principperne om bæredygtig vækst og fremme af økonomiske og sociale fremskridt såvel som samhørighed og konvergens, samtidig med at det indre markeds integritet fastholdes ([3]). Arbejdsmarkedets parter har forpligtet sig til fortsat at bidrage til et Europa, der leverer resultater for sine arbejdstagere og virksomheder ([4]).

(8) Gennemførelsen af det europæiske indre marked i de sidste årtier har været ledsaget af udviklingen af en solid gældende EU-ret på det sociale område, som har ført til fremskridt, for så vidt angår fri bevægelighed, leve- og arbejdsvilkår, ligestilling mellem kvinder og mænd, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, social beskyttelse og uddannelse. Indførelsen af euroen har givet Unionen en stabil fælles valuta, som deles af 340 millioner borgere i nitten medlemsstater, gør deres dagligdag lettere og beskytter dem mod finansiel ustabilitet. Unionen er også blevet udvidet betydeligt, hvilket har øget de økonomiske muligheder og fremmet sociale fremskridt over hele kontinentet.

(9) Arbejdsmarkeder og samfund er i hastig udvikling med nye muligheder og nye udfordringer som følge af globaliseringen, den digitale revolution, foranderlige arbejdsmønstre og den samfundsmæssige og demografiske udvikling. Udfordringer såsom en betydelig ulighed, langtidsledighed og ungdomsarbejdsløshed eller solidaritet mellem generationerne er ofte de samme i de forskellige medlemsstater, dog i forskelligt omfang.

(10) Europa har vist, at det er indstillet på at overvinde den finansielle og økonomiske krise, og som et resultat af den målbevidste indsats er Unionens økonomi nu mere stabil med hidtil uset høje beskæftigelsesniveauer og en støt faldende arbejdsløshed. De sociale konsekvenser af krisen har imidlertid været omfattende — fra ungdomsarbejdsløshed og langtidsledighed til risiko for fattigdom — og håndteringen af disse konsekvenser har fortsat højeste prioritet.

(11) De beskæftigelsesmæssige og sociale udfordringer, som Europa står over for, er i vidt omfang et resultat af forholdsvis beskeden vækst, som har rod i uudnyttet potentiale, for så vidt angår deltagelse på arbejdsmarkedet og produktivitet. Økonomiske og sociale fremskridt er tæt forbundet, og oprettelsen af en europæisk søjle for sociale rettigheder bør indgå som led i bredere bestræbelser på at udvikle en mere inklusiv og bæredygtig vækstmodel ved at forbedre Europas konkurrenceevne og gøre det til et bedre sted at investere, skabe arbejdspladser og fremme social samhørighed.

(12) Den europæiske søjle for sociale rettigheder har til formål at tjene som rettesnor for effektive beskæftigelsesmæssige og sociale resultater som svar på nuværende og fremtidige udfordringer, der er direkte rettet mod at opfylde borgernes basale behov og sikre bedre vedtagelse og gennemførelse af sociale rettigheder.

(13) Et stærkere fokus på beskæftigelsesmæssige og sociale resultater er af afgørende betydning for at øge modstandsdygtigheden og uddybe Den Økonomiske og Monetære Union. Derfor er den europæiske søjle for sociale rettigheder først og fremmest udtænkt til euroområdet, men den vil kunne anvendes i alle medlemsstater, der ønsker at være en del af den.

(14) Den europæiske søjle for sociale rettigheder omfatter principper og rettigheder, der er afgørende for retfærdige og velfungerende arbejdsmarkeder og velfærdssystemer i Europa i det 21. århundrede. Den bekræfter nogle af de rettigheder, der allerede findes i gældende EU-ret. Den tilføjer nye principper til at håndtere udfordringer som følge af den samfundsmæssige, teknologiske og økonomiske udvikling.

(15) De principper, der er nedfældet i den europæiske søjle for sociale rettigheder, vedrører EU-borgere og tredjelandsstatsborgere med lovligt ophold. Når et princip henviser til arbejdstagere, vedrører det alle personer i beskæftigelse, uanset beskæftigelsens status, form og varighed.

([1]) Europa-Parlamentets beslutning af 19. januar 2017 om en europæisk søjle for sociale rettigheder (2016/2095(INI)).
([2]) Bratislavaerklæringen af 16. september 2016.
([3]) Romerklæringen af 25. marts 2017.
([4]) Fælles erklæring fra arbejdsmarkedets parter af 24. marts 2017.

(16) Den europæiske søjle for sociale rettigheder er ikke til hinder for, at medlemsstaterne eller deres arbejdsmarkedsparter fastsætter mere ambitiøse sociale standarder. Der er navnlig intet i den europæiske søjle for sociale rettigheder, som må fortolkes, så det indskrænker eller modvirker rettigheder og principper, således som de på de respektive anvendelsesområder er anerkendt af EU-retten eller international ret og af internationale aftaler, som Unionen eller alle medlemsstaterne er part i, herunder den europæiske socialpagt undertegnet i Torino den 18. oktober 1961 og Den Internationale Arbejdsorganisations relevante konventioner og henstillinger.

(17) At opnå resultater på grundlag af den europæiske søjle for sociale rettigheder er en fælles forpligtelse og et fælles ansvar for Unionen, dens medlemsstater og arbejdsmarkedets parter. Principperne og rettighederne i den europæiske søjle for sociale rettigheder bør gennemføres både på EU-plan og på medlemsstatsplan inden for deres respektive kompetenceområder og i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

(18) På EU-plan medfører den europæiske søjle for sociale rettigheder ikke en udvidelse af Unionens beføjelser som fastlagt i traktaterne. Den bør gennemføres inden for rammerne af disse beføjelser.

(19) På medlemsstatsplan tager søjlen hensyn til de europæiske folks forskelligartede kulturer og traditioner samt til medlemsstaternes nationale identitet og organisering af deres offentlige myndigheder på nationalt, regionalt og lokalt plan. Navnlig anfægter oprettelsen af søjlen ikke medlemsstaternes mulighed for at fastlægge de grundlæggende principper i deres sociale sikringsordninger og bør ikke berøre den økonomiske balance i disse ordninger.

(20) Den sociale dialog spiller en central rolle i styrkelsen af sociale rettigheder og fremme af bæredygtig og inklusiv vækst. Arbejdsmarkedets parter på alle niveauer har en afgørende rolle at spille med hensyn til at fremme og gennemføre den europæiske søjle for sociale rettigheder i overensstemmelse med deres uafhængighed og retten til kollektive skridt —

VEDTAGET DENNE HENSTILLING:

DEN EUROPÆISKE SØJLE FOR SOCIALE RETTIGHEDER

KAPITEL I

Lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet

1. **Uddannelse og livslang læring**

Alle har ret til inkluderende uddannelse og livslang læring af høj kvalitet med henblik på at bevare og tilegne sig færdigheder, der sætter dem i stand til at deltage fuldt ud i samfundslivet og foretage vellykkede overgange til arbejdsmarkedet.

2. **Ligestilling**

a. Ligebehandling og lige muligheder for kvinder og mænd skal sikres og fremmes på alle områder, herunder for så vidt angår deltagelse på arbejdsmarkedet, arbejds- og ansættelsesvilkår og karrieremuligheder.

b. Kvinder og mænd har ret til lige løn for arbejde af samme værdi.

3. **Lige muligheder**

Uanset køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering har alle ret til ligebehandling og lige muligheder, for så vidt angår beskæftigelse, social beskyttelse, uddannelse og adgang til varer og tjenester, som er tilgængelige for offentligheden. Lige muligheder for underrepræsenterede grupper skal fremmes.

4. **Aktiv beskæftigelsesstøtte**

a. Alle har ret til rettidig og skræddersyet bistand til at forbedre udsigterne til beskæftigelse eller selvstændig virksomhed. Dette omfatter retten til at modtage støtte til jobsøgning, uddannelse og omskoling. Alle har ret til at overføre social beskyttelse og ret til uddannelse ved erhvervsskift.

b. Unge har ret til videreuddannelse, en læreplads, et praktikophold eller et seriøst jobtilbud, senest 4 måneder efter at de er blevet arbejdsløse eller har forladt uddannelsen.

c. Arbejdsløse har ret til personlig, vedvarende og konsekvent støtte. Langtidsledige har ret til en tilbundsgående individuel vurdering senest efter 18 måneders ledighed.

KAPITEL II

Rimelige arbejdsvilkår

5. **Sikker og fleksibel beskæftigelse**

a. Uanset ansættelsesforholdets art og varighed har arbejdstagere ret til rimelig og lige behandling, for så vidt angår arbejdsvilkår, adgang til social beskyttelse og uddannelse. Overgang til tidsubegrænset beskæftigelse skal fremmes.

b. Den nødvendige fleksibilitet hos arbejdsgiverne til hurtigt at tilpasse sig ændringer i de økonomiske forhold skal sikres i overensstemmelse med lovgivningen og kollektive overenskomster.

c. Innovative arbejdsformer, der sikrer arbejdsvilkår af høj kvalitet, skal fremmes. Der skal tilskyndes til iværksætteri og selvstændig virksomhed. Erhvervsmæssig mobilitet skal fremmes.

d. Ansættelsesforhold, der fører til usikre arbejdsvilkår, skal hindres, bl.a. ved at forbyde brug af atypiske kontrakter. En prøvetid bør være af rimelig varighed.

6. **Lønninger**

a. Arbejdstagere har ret til rimelige lønninger, der sikrer en anstændig levestandard.

b. De skal sikres passende mindstelønninger, således at behovene hos arbejdstageren og dennes familie er opfyldt, i lyset af de nationale økonomiske og sociale vilkår, samtidig med at adgangen til beskæftigelse og incitamenterne til at søge arbejde bibeholdes. Fattigdom blandt personer i arbejde skal hindres.

c. Alle lønninger skal fastsættes på en gennemsigtig og forudsigelig måde i overensstemmelse med national praksis og i respekt for arbejdsmarkedets parters uafhængighed.

7. **Oplysninger om ansættelsesvilkår og beskyttelse i tilfælde af opsigelser**

a. Arbejdstagere har ret til ved ansættelsesforholdets start at blive underrettet skriftligt om deres rettigheder og pligter i forbindelse hermed, herunder om prøvetiden.

b. Forud for en opsigelse har arbejdstagere ret til at blive underrettet om årsagerne hertil og få et rimeligt varsel. De har ret til adgang til effektiv og upartisk tvistbilæggelse og i tilfælde af ubegrundet opsigelse ret til at klage, herunder passende kompensation.

8. **Social dialog og inddragelse af arbejdstagerne**

a. Arbejdsmarkedets parter skal høres om udformningen og gennemførelsen af økonomiske, beskæftigelsesmæssige og sociale politikker i overensstemmelse med national praksis. De skal tilskyndes til at forhandle og indgå kollektive overenskomster på områder, der er relevante for dem, samtidig med at deres uafhængighed og retten til kollektive skridt respekteres. Aftaler indgået mellem arbejdsmarkedets parter skal gennemføres på EU- og medlemsstatsplan, hvis det er relevant.

b. Arbejdstagere eller deres repræsentanter har ret til at blive underrettet og hørt i god tid på områder, der er relevante for dem, navnlig for så vidt angår overførsel, omstrukturering og sammenlægning af virksomheder og kollektive afskedigelser.

c. Støtte til øget kapacitet hos arbejdsmarkedets parter med henblik på at fremme den sociale dialog skal fremmes.

9. **Balance mellem arbejdsliv og privatliv**

Forældre og mennesker med omsorgsforpligtelser har ret til passende orlov, fleksible arbejdsformer og adgang til omsorgstjenester. Kvinder og mænd skal have lige adgang til særlig orlov for at kunne opfylde deres omsorgsforpligtelser og tilskyndes til at benytte sig heraf på en afbalanceret måde.

10. **Sundt, sikkert og veltilpasset arbejdsmiljø og databeskyttelse**

a. Arbejdstagere har ret til et højt niveau af beskyttelse af deres sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.

b. Arbejdstagere har ret til et arbejdsmiljø, der er tilpasset deres faglige behov, og som giver dem mulighed for at forlænge deres deltagelse på arbejdsmarkedet.

c. Arbejdstagere har ret til at få deres personoplysninger beskyttet i et ansættelsesforhold.

KAPITEL III

Social beskyttelse og inklusion

11. **Børnepasning og støtte til børn**

a. Børn har ret til prismæssigt overkommelige dagtilbud af høj kvalitet.

b. Børn har ret til beskyttelse mod fattigdom. Børn fra socialt dårlige kår har ret til særlige foranstaltninger til fremme af lige muligheder.

12. **Social beskyttelse**

Uanset arten og varigheden af ansættelsesforholdet har arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende på sammenlignelige vilkår ret til passende social beskyttelse.

13. **Arbejdsløshedsunderstøttelse**

Arbejdsløse har ret til passende aktiveringsstøtte fra de offentlige arbejdsformidlinger til at komme ud (tilbage) på arbejdsmarkedet og passende arbejdsløshedsunderstøttelse af en rimelig varighed i overensstemmelse med deres bidrag og de nationale regler for støtteberettigelse. Understøttelsen må ikke udgøre et disincitament til hurtigt at komme i beskæftigelse igen.

14. **Mindsteindkomst**

Alle, som ikke har tilstrækkelige midler, har ret til passende mindsteindkomstydelser, som sikrer et værdigt liv i alle livets faser, og effektiv adgang til varer og tjenester, der kan understøtte dette. For dem, der kan arbejde, bør mindsteindkomstydelser kombineres med incitamenter til at komme ud (tilbage) på arbejdsmarkedet.

15. **Ældres indkomst og alderspension**

a. Pensionerede arbejdstagere og selvstændige har ret til en pension, som svarer til deres bidrag og sikrer en passende indkomst. Kvinder og mænd skal have lige muligheder for at erhverve pensionsrettigheder.

b. Alle ældre har ret til midler, der sikrer et værdigt liv.

16. **Sundhedsydelser**

Alle har ret til rettidig adgang til prismæssigt overkommelige, forebyggende og helbredende sundhedsydelser af høj kvalitet.

17. **Integrering af personer med handicap**

Personer med handicap har ret til indkomststøtte, der sikrer et værdigt liv, tjenester, som sætter dem i stand til at deltage på arbejdsmarkedet og i samfundslivet, og et arbejdsmiljø, der er tilpasset deres behov.

18. **Langtidspleje**

Alle har ret til prismæssigt overkommelig langtidspleje af høj kvalitet, herunder hjemmepleje og lokalsamfundsbaserede tjenester.

19. **Boliger og støtte til hjemløse**

a. Der skal være adgang til socialt boligbyggeri eller boligstøtte af høj kvalitet for dem, der har behov for det.

b. Udsatte personer har ret til passende støtte og beskyttelse mod tvangsudsættelse.

c. Hjemløse skal have adgang til passende husly og tjenester for at fremme deres sociale inklusion.

20. **Adgang til basale tjenester**

Alle har ret til adgang til basale tjenester af høj kvalitet, herunder vand, sanitet, energi, transport, finansielle tjenester og digital kommunikation. Støtte til adgang til disse tjenester skal være tilgængelig for dem, der har behov for det.

Udfærdiget i Bruxelles, den 26. april 2017.

På Kommissionens vegne

Marianne THYSSEN

Medlem af Kommissionen